

Милка В. Митровић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Докторске академске студије
ORCID: 0009-0008-5142-319X

ИЗАЗОВИ САВРЕМЕНОГ ОБРАЗОВАЊА И УЛОГА НАСТАВНИКА**

Савремено образовање је више него икад суочено са бројним изазовима, укључујући деценијске реформе, друштвена превирања, развој модерних технологија и др. Улога наставника састоји се у превазилажењу свих препрека на које свакодневно наилазе. Поред тога, наставници морају код својих ученика да развијају критичко мишљење и креативност, припремајући их за захтеве тржишта рада. Од наставника се очекује да имају иновативни приступ раду, да буду својим ученицима на располагању, не само као предавачи, већ и као морална подршка и да свим ученицима пруже квалитетно образовање. Наставници се, као носиоци промена, морају константно професионално усавршавати и адаптирати како би одговорили на све потребе савременог друштва. У овом раду, поред проблема са којима се наставници суочавају и њихове улоге у савременом образовању, биће наведене и импликације за рад наставника које су од велике важности за успешно образовање.

Кључне речи: савремено образовање, изазови, наставници, професионално усавршавање, импликације за рад.

* mm883@protonmail.com

** Овај рад је био завршни рад у оквиру предмета *Глотодидактика и теорија образовања* у летњем семестру на другој години докторских академских студија на Филолошком факултету у Београду школске 2024/2025. године.

1. Уводна разматрања

Читајући литературу у оквиру курса *Глотодидактика и теорија образовања*, ставове које су Фреире, де Коненк, Хумболт, Адорно, Лисман и многи други чувени филозофи и теоретичари образовања изнели о стању у којем се образовање налазило некад и како изгледа данас, у мени као наставнику почела су да се јављају размишљања о томе са каквим се све изазовима у образовању наставници суочавају данас и како је то било некада. Из деценије у деценију изазови су све сложенији и заокупирају не само наставно особље, већ и друштво у целини. Константне промене у друштву, технологији и потребама тржишта рада постале су свакодневна појава у нашим школама. Као млади наставник, који се сусрео са реформама у школству од свог првог радног дана и за које се чини да никада неће ни престати, ићи у корак са временом и друштвеним променама, где традиционални приступи више нису довољни, делује као нормалност и нешто што треба у потпуности прихватити. Начин на који су старије генерације наставника предавале и какав су однос имале према својим ученицима, разликује се од данашњег приступа у великој мери. Данас је ученицима више него икада потребна морална подршка у свим аспектима њиховог живота, као и у раду и учењу.

Наставници су увек били битан део образовања, међутим, данас се налазе под све већим притиском и њихов племенити посао је суочен са већим изазовима него икада раније. Наставник не представља само још једног предавача у учионици, већ је „на услузи” својим ученицима, утиче на њихов когнитивни и ментални развој, мотивише их, пружа савете, неопходно знање из живота и предмета који предаје и све чешће је психолошка подршка својим ученицима.

У разговору са колегама, како са оним искуснијим, тако и са оним мање искусним наставницима, често се провлачи термин *преоптерећености*. Многи од њих се питају како да успоставе равнотежу између традиционалног и иновативног приступа настави, од којих се потоњи све више намеће у образовању. Поред тога, све већи је фокус на индивидуалне потребе ученика, а то од наставника захтева не само њихову флексибилност, већ и креативност. Нажалост, приметни су и проблеми у самом образовном систему, а тичу се недостатка ресурса, времена и повећања бирократије са којима се наставници све теже носе.

Као наставник, сматрам да је од изузетне важности да наставници истрају у својој мисији као предавачи и подршка својим ученицима, али

исто тако неопходна је подршка и за њих како би успели да се носе са свим наметнутим изазовима савременог друштва. Поред тога, улога наставника не може да се посматра као пуко преношење знања, јер су они кључни актери у обликовању будућности друштва.

2. Теоријски оквир

Образовање је увек била важна спона између друштвеног напретка и личног развоја. У предговору своје књиге *Филозофија образовања*, Томас де Коненк (2007) говори о томе како „образовање ослобађа” и како „нам даје ‘личну независност’” (Коненк 2007: 7). Он истиче да је „питање образовања особа старо колико и човечанство” (Коненк 2007: 12). Још је Вилхелм фон Хумболт, немачки реформатор и теоретичар образовања, указивао на хуманистичко образовање, а то је подразумевало „проучавање класичних језика, нарочито старогрчког, као и античке културе” (Цвејић и Крстић 2020: 130). Нажалост, Хумболтова разматрања из 1873. године о томе да се треба угледати на културу, филозофију и науку Грка са циљем остварења „хуманости, човечности и људског достојанства”, убрзо су одбачена и нису прихваћена (Цвејић и Крстић 2020: 130–131). Познати канадски стручњак за образовање, професор К. Еган [Kieran Egan], говори о школи као о првој ознаци цивилизације и најстаријој институцији, као и да поправљање присутних проблема у образовању путем реформи значи да „тражимо бољи начин или стил трчања док и даље трчимо у погрешном смеру” (Egan 2008). Оно у шта нема сумње јесте то да „моћ образовања истрајава од давнина, као незаменљиви аспект људског постојања” (Дурбаба 2025: 16).

У савременом добу, улога наставника је више него икада препуна изазова и све је сложенија и захтевнија због честих промена у образовном систему. Према Н. Мацановићу и М. Маран (2025), „образовање је суштински основ живота и егзистенцијална потреба сваког човјека” (Мацановић и Маран 2025: 6). Како би образовни систем био довољно квалитетан и ефикасан, потребне су иновације у оквиру његових структура, компоненти, модела и аспеката (Мацановић и Маран 2025: 5).

Енглески филозоф, државник и есејиста, Френсис Бекон [Francis Bacon], сматрао је да је знање моћ и поред тога што је веровао у моћ науке, био је „свестан да напредак крије и многе опасности” (Дамњановић 2013: 13). Како И. Дамњановић истиче, Бекон је био свестан да моћ науке може да буде проблематична и да се злоупотреби (Дамњановић 2013: 13). Под појмом моћи, Бекон мисли на моћ човека над природом (Дамњановић 2013:

13). И. Дамњановић (2013) наводи мишљење Мокира [Joel Mokyr], а то је да „знање треба да буде корисно, и то у моралном, друштвеном и материјалном погледу” (Дамњановић 2013: 22). У књизи коју су приредили И. Цвејић и П. Крстић (2020), наводи се да се аустријски филозоф, есејиста и културни новинар К. П. Лисман не слаже са Беконовом тврдњом, сматрајући да „ако је знање моћ, нећемо га пронаћи тамо где су сви. А кад буде тамо, више неће бити никаква моћ” (Цвејић и Крстић 2020: 126). У својој научној монографији, Н. Мацановић и М. Маран (2025) износе тврдњу да је „знање данас најмоћније оружје и један од главних покретача развоја привреде сваког друштва, те се управо због тога образовању даје огроман значај, јер је он кључ успеха и развоја сваког друштва” (Мацановић и Маран 2025: 7).

3. Улога наставника у савременом образовању

Према дефиницији наставника коју су осмислили Н. Поткоњак и П. Шимлеша (1989), наставник је тај који „остварује друштвене циљеве и задатке васпитања, пружајући ученицима теоријска и практична знања и умења, формирајући код њих правилан поглед на свет, развијајући њихов карактер и црте личности, као и друштвену активност. Он делује не само у правцу постизања одређених резултата у раду и учењу, већ и у подстицању бројних позитивних особина, својстава и облика понашања својих ученика” (Поткоњак и Шимлеша 1989: 103). Потребно је да наставник поседује одређене компетенције за рад у образовном процесу, а то су компетенције за наставну област, предмет и методику наставе; поучавање и учење; подршку развоју личности ученика; и за комуникацију и сарадњу („Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја”, 2011). Како би наставник био компетентан за рад у образовању потребно је да се константно усавршава и похађа обуке на којима ће стећи неопходна знања и вештине за рад са ученицима. Према мишљењу ауторке Х. Ф. Пожар (2016), ученици могу много да науче од својих наставника, а то нису само вештине, већ комуникација и понашање (Пожар 2016: 24). Она, такође, сматра да наставник има велики утицај на своје ученике, „јер поседује моћ (легитимну, моћ награђивања и присиле, моћ информисаности и стручњачку моћ)” (Пожар 2016: 24). Исто тако, аутор М. Вилогјевић (1996) истиче да је наставник „личност која организује, подстиче, вреднује, примењује различите процесе и стилове учења” (Вилогјевић 1996: 149). Он има вишеструку улогу у својој пракси где представља „планера, програмера, организатора и реализатора образовно-

васпитног процеса, водитеља, саветодавца и васпитача, истраживача и верификатора образовно-васпитног процеса” (Пожар 2016: 25). Поред ових улога, наставнику се приписују и улоге ментора, саветника, сарадника и модератора. На основу свих тих улога и због инсистирања на томе да наставник буде стручан и професионалан у свом послу, „важно је имати у виду да је наставник пре свега човек, личност” (Марић Јуришин и Малчић 2022: 13). Наставник је у обавези да прати убрзани развој образовања у модерном добу, што подразумева коришћење информационих технологија и вештачке интелигенције, као и да буде оспособљен за рад са ученицима са посебним потребама и да буде у константном процесу учења и усавшавања. Наставник има задатак да охрабри ученике у коришћењу технологије, да им помаже, мотивише их, прати њихов напредак и вреднује њихово знање (Ђуровић и Грујић 2008: 394).

Бразилски педагог и теоретичар П. Фреире (2017) сматра да неко ко поучава не преноси знање, већ ствара могућности да то знање настане и да се конструише (Freire 2017: 14), јер наставник који поучава константно учи током своје наставничке каријере, уједно помажући својим ученицима да се формирају као личности, а на тај начин помаже и самом себи да се формира као наставник (Freire 2017: 14). Из тог разлога, Фреире сматра да „предавати не значи преносити знање, садржај, нити је *подучавање* акција којом субјект-креатор даје облик, стил или душу недефинисаном телу” (Freire 2017: 14), па тако „нема предавања без учења” и „онај ко предаје учи да предаје, а онај ко учи обучава се како да учи” (Freire 2017: 14). На тај начин, наставник је тај који оспособљава ученика да научи да критички размишља и примени научено (Freire 2017: 15). Како Фреире тврди, механички начин предавања наставника, који још назива „банкарским”, јер подразумева површно излагање наученог из неког уџбеника, неће много допринети да ученик усвоји градиво на адекватан начин, а још мање да обликује његово критичко мишљење (Freire 2017: 17). Основни и главни задатак наставника је „да научи ученике да исправно размишљају”, а механички начин предавања лекције представља неспособност наставника „да постане критичан и да поставља изазове, јер он само понавља постојеће идеје” (Freire 2017: 17). Критичко мишљење представља једну од најважнијих вештина образовања XXI века што је значајна смерница образовне политике европских земаља које раде на оснаживању развоја ове вештине (Buchberger, Bolčević i Kovač 2017: 110). Критичко мишљење оспособљава ученике да лакше прате наставне садржаје и од ученика очекује самосталност у доношењу

закључака, што утиче на то да се градиво дуже памти (Buchberger, Volčević i Kovač 2017: 111). Поред тога што наставник поучава ученике, он се бави и истраживањем, јер док предаје, он тражи, истражује, пита се, испитује и преиспитује, а тако поучава и себе и своје ученике (Freire 2017: 19).

Поред критичког мишљења, наставник је тај који треба да подстиче креативност и знатижељу код својих ученика. Својим примером, начином рада, показивањем заинтересованости за оно што се поучава и преноси другима, наставник доприноси стварању ових важних аспеката за лични развој код својих ученика. Наставник у својој учионици мора да буде отворен за сва питања ученика, њихову знатижељу, инхибиције и жељу за истраживањем (Freire 2017: 33), а не да „паралише слободу ученика и његову способност истраживања”, јер „у том случају наставник не подучава него припитомљава ученика” (Freire 2017: 40). Уколико наставник не поштује знатижељу ученика, његово интересовање за градиво, истраживање, језик, начин на који се изражава и изговара речи, онда је то *кршење етичких принципа* (Freire 2017: 42), а то није у складу са етиком наставничке праксе и указује на „професионалну некомпетентност” наставника што „дисквалификује ауторитет наставника” (Freire 2017: 68). Наставник је дужан да поштује „достојанство ученика, његову аутономију и идентитет...” (Freire 2017: 46).

Према мишљењу универзитетске професорке О. Дурбабе (2025), наставник утиче на обликовање ученикове личности – а ученик постаје личност тек онда кад на њега више нико не врши утицај; наставник води ученика за руку – а треба да га научи самосталном ходу; наставник ученику показује пут – а ученик управо треба да прокрчи сопствени (Дурбаба 2025: 18).

Као што се може приметити, улога наставника у данашњем времену се променила у значајној мери, јер је наставник сада све мање предавач, а све више истраживач (Добрић и Ђурић 2021: 397). Поред тога што мора добро да познаје свој предмет, он треба да разуме и проблеме науке, који су у основи предмета који предаје, да поседује општу културу и образовање, да поседује психолошко--педагошке и методичке основе васпитања и да се константно професионално усавршава (Трнавац и Ђорђевић 2005: 146).

3.1 Проблеми са којима се суочавају наставници

Постоји велики број потешкоћа са којима се наставници свакодневно суочавају у својој образовној пракси. Садашњи наставници се труде да задовоље све захтеве својих ученика како би их на адекватан начин припремили за сутрашњи живот и тржиште рада. Један од проблема са

којима се наставници редовно сусрећу је припрема наставних садржаја, што представља и велико оптерећење за њих (Ђуровић и Грујић 2008: 395). Наставничко занимање је један захтеван посао, јер укључује више аспеката са којима се сваки наставник мора суочити, био он почетник или неко ко поседује више искуства у раду са ученицима. Да би наставник био квалитетан, потребно је да разуме са ким ради, да су то превасходно млади људи којима су неопходне смернице за даљи напредак и развој. Од изузетног значаја је сам приступ наставника ученицима. Ученици имају способност да осете да ли је наставнику стало до њих, не само у погледу образовања, већ и васпитања. У школи не би требало да ради наставник који не воли свој позив и којем није стало до личног развоја и напретка својих ученика.

За време пандемије Ковид-19 већина наставника је била принуђена да се дигитално оспособи за рад на даљину. Многи који су избегавали примену информационих технологија у својој наставничкој пракси, суочили су се са изазовима XXI века, а то је данас свеprisутна стварност од које се не може побећи. Увођењем вештачке интелигенције у учионице, стварају се додатни проблеми, од којих је један како препознати шта је реч ученика, а шта робота у задатку (нпр. писање састава, решавање логичког задатка итд.). Пред наставнике је постављен тежак задатак, а то је како код ученика изградити самосталност при размишљању, а да то не буде извор из неке апликације вештачке интелигенције у којој је довољно да ученик само постави питање које је претходно добио од наставника и да добије комплетан одговор.

За реализацију наставе, наставник се често суочава са недостатком наставних средстава за рад, затим са великим бројем ученика у учионици и ученицима који уче по посебном програму. Таквим ученицима је потребно посветити посебну пажњу и време током наставе, што често представља велики изазов за наставника с обзиром на то да се у учионици, поред њих, налазе и други ученици који очекују од наставника потпуну преданост и посвећеност, па тако наставник веома често *жонглира* између две стране како би задовољио потребе свих. Други проблеми са којима се наставници свакодневно суочавају у већини школа је мотивација и дисциплина ученика. Мотивисање ученика које више занимају видео-игрице и садржаји у њима, често насилни, а не наставни садржаји, представља тежак изазов за наставника који се често „бори са ветрењачама” да учини час занимљивим за овакву доминантну групу ученика. И поред игролике наставе у виду различитих интерактивних игара, коју наставник често примењује на својим часовима како би приближио наставно градиво ученицима, често

ни те игре нису забавне зато што не испуњавају очекивања ученика, којима су забавније другачије игре које се пласирају на интернету и које су веома често неедукативне и штетне за ментални развој деце. У складу са тим, наставник наилази на проблем дисциплине код ученика којима наставни садржаји и једноставно „седење” и учење у учионици не представљају изазов нити забаву. Оно што их више привлачи присутно је у видео-игрицама или у садржајима видео-записа на друштвеним мрежама, а за праћење тога обично не постоји контрола и надзор родитеља. Уз овај проблем, често је и недопустиво непоштовање ученика према наставнику, који је ту због својих ученика, да их образује, васпитава, оспособи за живот и припреми за будућа занимања. Урушавање наставничког положаја је вишедеценијски проблем са којима се суочавају многа друштва и за решење оваквог сложеног проблема потребне су корените промене унутар самог друштва. Константно деградирање наставника који једино желе да шире реч мудрости и знања генерацијама, доводи до постављања питања: Које и зашто је то у интересу? Иако можда можемо да претпоставимо одговоре (или више одговора) на ово питање, звучи парадоксално, јер и сами актери уништавања образовања били су њен део и стекли неопходна знања која су им отворила пут ка успеху у њиховим сферама.

4. Импликације за даљи рад

Образовање је динамичан процес и склон је променама због наметања реформи, па тако наставници, као стуб образовања, имају задатак да се континуирано усавршавају и прилагођавају новонасталим променама. Како би унапредили свој професионални развој, потребно је да похађају обуке о савременим педагошким методама и технолошким иновацијама. Поред тога, потребно је да се развијају менторски програми где искуснији наставници пружају подршку млађим колегама. Једна од битних аспеката успешног рада је и рефлексивна пракса у којој наставници анализирају свој рад и траже начине за побољшање своје наставне праксе.

Према мишљењу П. Фреиреа и Адорна (2017; 2020), образовање је кључно у подстицању критичког мишљења и друштвене свести код ученика. Наставници треба да се окрену дијалогским методама уместо да пасивно преносе знање, да покажу емпатију и да укључе теме социјалне правде и екологије у курикулум ради јачања свести код ученика из ових области.

Сваки ученик је посебан на свој начин и сви имају различите потребе и способности, па тако наставници имају задатак да задовоље њихове потребе

и примене диференцијалне наставне стратегије. Исто тако, важно је да ученицима са посебним потребама пруже адекватну подршку, не само кроз индивидуализоване образовне планове (ИОП) већ и кроз разговор, дијалог, емпатију, који су кључни у раду са оваквим ученицима. Поред комуникације, додатну подршку пружају интерактивне платформе за рад, као и употреба апликација вештачке интелигенције.

Из године у годину, како се реформе смењују једна за другом, тако се повећава и бирократско оптерећење за наставнике што ускраћује усредсређивање на наставу из креативног угла која је у складу са хуманистичким вредностима. Да би настава била занимљива и разноврсна, потребно је више слободе у раду и аутентичног вредновања знања, а мање фокуса на стандардизоване тестове.

Ове импликације указују на потребу за холистичким приступом образовању, где су наставници поред своје основне улоге, као предавачи и ментори, критички мислиоци и носиоци друштвених промена. Како би се све ове смернице спроводиле у оквиру образовних институција, неопходна је системска подршка државе, образовних организација и друштвене заједнице.

5. Закључак

И поред вишеструких улога које су им наметнуте, и поред свих проблема са којима се свакодневно суочавају у савременом образовању, наставници успешно одолевају свим изазовима и заслужни су за несметано одвијање процеса образовања. Наставници, који имају улогу да преносе знање, и много више од тога, јесу и ти који треба да поседује већи број компетенција које их одвајају од некадашњег традиционалног начина поучавања. Када не би било образовања и наставника, онда не би постојала ни друга занимања, јер не би имао ко да образује лекаре, архитекте, инжењере и др. Када не би било других занимања, онда не би било ни здравог друштва које може да напредује и да гради своју земљу. Улога наставника не сме да буде занемарена ни у једном друштву. Наставнички позив је племенит и има за циљ да помогне другима да стекну неопходна знања и вредности које ће преносити даље и учинити да њихово друштво буде боље у целини.

Ослањајући се на теоријске оквире који истичу ставове Фреиреа, де Коненка, Хумболта и других, наставници имају улогу фасилитатора учења, ментора, као и носилаца промена у друштву. Фреиреова критичка педагогија наводи да је неопходно превазићи тзв. „банкарски” модел образовања

и усмеравати наставнике да код ученика подстичу критичко мишљење. Критичко мишљење, креативност и знатижеља су кључни елементи у савременом образовању, а наставници су ти који треба да створе услове да се они развијају код ученика. У раду је истакнуто да се наставници суочавају са различитим изазовима, као што су образовне реформе, дигитализација, вештачка интелигенција, недостатак ресурса, повећана бирократија, као и са индивидуализованом наставом и ученицима са посебним потребама. Поред тога, додатна препрека за остваривање квалитетног образовања је и непрестана борба наставника са мањком мотивације и дисциплине код ученика, као и урушавањем наставничког позива и ауторитета. Улога наставника у савременом образовању је од суштинске важности за развој друштва у целини. Они нису само предавачи већ и критички мислиоци, васпитачи и истраживачи без чије подршке будуће генерације не би могле да се обликују на прави начин.

У хуманистичком смислу, образовање несумњиво има велики утицај на људе, јер колико год да неко то негира, оно помаже у изграђивању аутономије личности, стварању правих вредности и доводи до општег напретка друштва. Да би дошло до тог остварења, неопходна је подршка наставницима, смањење бирократије и усмерење на хуманистичке вредности које треба да буду у средишту образовања.

Литература

- Бухбергер, Болчевић и Ковач 2017: I. Buchberger, V. Bolčević, V. Kovač, *Kritičko mišljenje u obrazovanju: dosadašnji doprinosi i otvoreni smjerovi. Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgojaca*, 24 (2017) 1, 109–129. Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository.
- Вилотијевић 1996: М. Вилотијевић, *Системско-теоријске основе наставног процеса*. Београд: Научна Књига.
- Дамњановић 2013: I. Damjanović, *Znanje je moć: ideja progressa u istoriji političke misli*. Politikologija. Fakultet političkih nauka. Univerzitet u Beogradu.
- Добрић и Ђурић 2021: Т. Добрић, И. Ђурић, *Улога и значај наставника у систему учења на даљину*. Зборник радова Филозофског факултета. LI 4.

- Дурбаба 2025: О. Дурбаба, *Настава страних језика – последње прибежиште хуманистичког идеализма (и) у XXI веку*. Универзитет у Крагујевцу. Филолошко-уметнички факултет, 15–27.
- Ђуровић и Грујић 2008: Лј. Ђуровић, Лј. Грујић, *Учење на даљину*. Tehnika i informatika u obrazovanju. ТИО 08, 392–396.
- Еган 2008: К. Egan, *The Future of Education: Reimagining our schools from the ground up*. New Haven and London: Yale University Press.
- Јуришин Марић и Малчић 2022: С. Јуришин Марић, В. Малчић, *Samoproce-na nastavničke profesije u savremenom obrazovnom kontekstu*. Filozofski fakultet. Novi Sad.
- Коненк 2007: Т. de Konenk, *Filozofija obrazovanja*. Beograd: Clio.
- Мачановић и Маран 2025: Н. Мачановић, М. Маран, *Savremeni obrazovni sistemi u svijetu*. Centar modernih znanja. Banja Luka.
- Пожар 2016: Х.Ф. Пожар, *Компетенције наставника у савременом школству*. Синтеза – часопис за педагошке науке, књижевност и културу. Вол. 5, бр. 10, 23–34.
- Поткоњак и Шимлеша 1989: Н. Potkonjak, Р. Šimleša, *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Трнавац и Ђорђевић 2005: Н. Trnavac, Ј. Ђорђевић, *Pedagogija*. Beograd: IP „Научна књига Комерц”.
- Фреире 2017: Р. Freire, *Pedagogija autonomije*. Clio. Beograd.
- Цвејић и Крстић (прир.) 2020: I. Cvejić, Р. Krstić, Vilhelm fon Humbolt. Teodor V. Adorno. Konrad Paul Lisman. *Od obrazovanja do neobrazovanja. Tri teorije*. Novi Sad: Akademska knjiga i Beograd: Institut za društvenu teoriju.

Извори

- Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја 2011: Службени гласник РС, 5,
Преузето са <https://goo.gl/ALvrL7>

Milka V. Mitrović

CHALLENGES OF MODERN EDUCATION AND THE ROLE OF TEACHERS

Summary

Modern education is more than ever faced with numerous challenges, including decade-long reforms, social upheavals, the development of modern technologies, and more. The role of teachers consists of overcoming all the obstacles they encounter daily. Additionally, teachers must develop critical thinking and creativity in their students, preparing them for the demands of the job market. Teachers are expected to have an innovative approach to work, to be available to their students not only as somebody who teaches them, but also as moral support, and to provide all students with quality education. Teachers, as agents of change, must constantly improve themselves professionally and adapt to meet all the needs of modern society. In this paper, besides the problems teachers face and their role in modern education, the implications of teachers' work, which are of great importance for successful education, will also be outlined.

Key words: modern education, challenges, teachers, professional development, implications for work